

Pastoviuju junginių (PJ) anotavimas ALKSNYJE

Anotuojamy PJ tipai

ALKSNYJE anotuojami tik tokie pastovieji junginiai (PJ), kurie semantiškai nedalomi. Prie semantiškai nedalomų junginių priskiriami

- a) **frazeologizmai** – tokiems PJ būdinga perkeltinė reikšmė: junginio reikšmė nėra išvedama iš atskirų junginių sudarančių žodžių reikšmių (*vedžioti už nosies* > apgaudinėti);
- b) **desemantizuotų veiksmažodžių kolokacijos** – PJ, kur sintaksiškai daiktavardį valdo veiksmažodis, bet didžiausią reikšminį krūvį perteikia daiktavardis, o veiksmažodis yra „išblukusios“ reikšmės, pvz., *priimti sprendimą, atlikti analizę, vykdyti patikrinimus, daryti spaudimą*.

Pastaba: morfologinės samplaikos arba morfologinėms samplaikoms priskiriami junginiai ALKSNYJE nežymimi kaip PJ, nes jie kaip vienas vienetas pažymimi jau morfologinio anotavimo lygmenyje: *vis dėlto, be abejo, taip pat, po velnių, viena vertus, norom nenorom* ir kt.

Anotavimui naudojamose žymos¹

- frazeologizmai žymimi „ID“;
- desemantizuotų veiksmazodžių kolokacijos žymimos „LVC“.

Pastoviųjų junginių žymos nurodomos **atskiroje eilutėje** (mwe) šalia morfologinės (morph) ir sintaksinės (synt) informacijos.

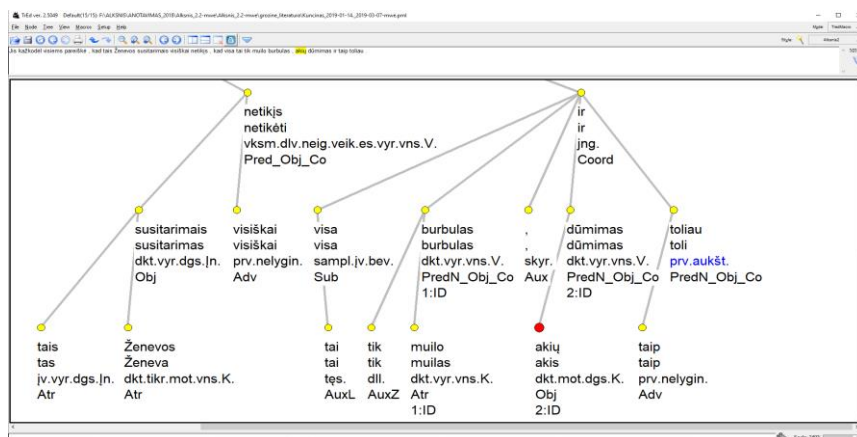
76 Edit Node

lemma	burbulas
morph	dkt.vyr.vns.V.
mwe	1:ID
synt	PredN_Obj_Co
token	burbulas
word_ref	18

Search name: lemma

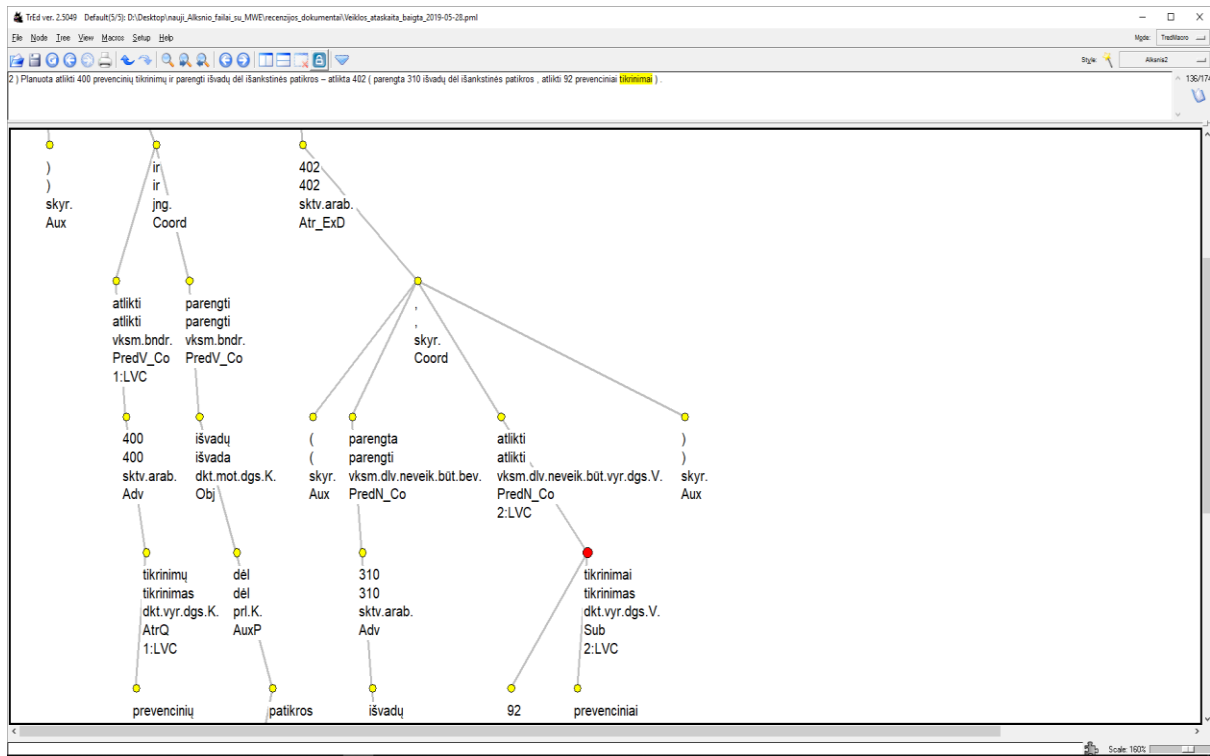
OK Help Cancel

Žyma pateikiama prie kiekvieno PJ žodžio (pvz., *muilo* 1:ID *burbulas* 1:ID). Kiekviename sakinyje PJ numeruojami skaičiais, nes sakinyje gali būti pavartotas daugiau negu vienas PJ: du frazeologizmai, pvz., *muilo burbulas* ir *akių dūmimas* (žr. žemiau) arba du ar keli abiejų tipų PJ, pvz., frazeologizmas *užburtas ratas* ir LVC *turėjo įtakos* (žymime 1:ID ir 2:LVC).

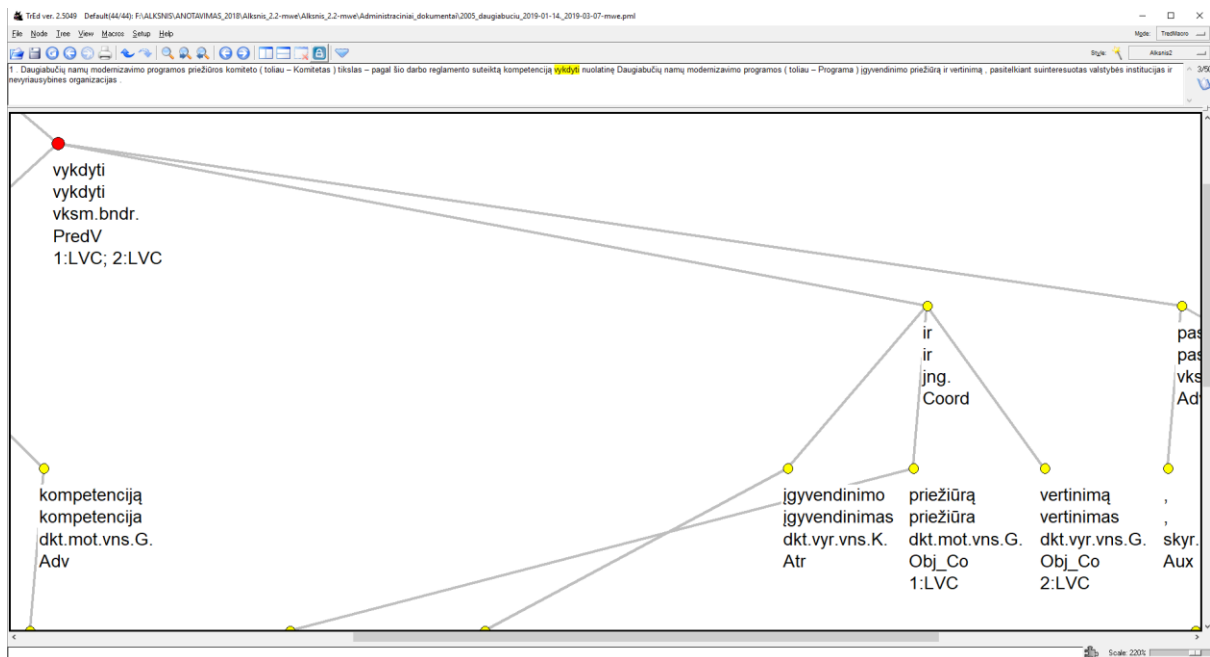

¹ Naudojamos angliškų terminų santrumpos „idiom“, „light verb construction“.

Skaičiai 1, 2, 3 ... nurodo PJ skaičių sakinyje, vadinasi, jeigu sakinyje kelis kartus pasikartoja tas pats PJ, tie du ar daugiau atvejų taip pat žymimi 1, 2, ir t.t., pvz., *planuota atlikti tikrinimų* ir ... *atlikti tikrinimai*:

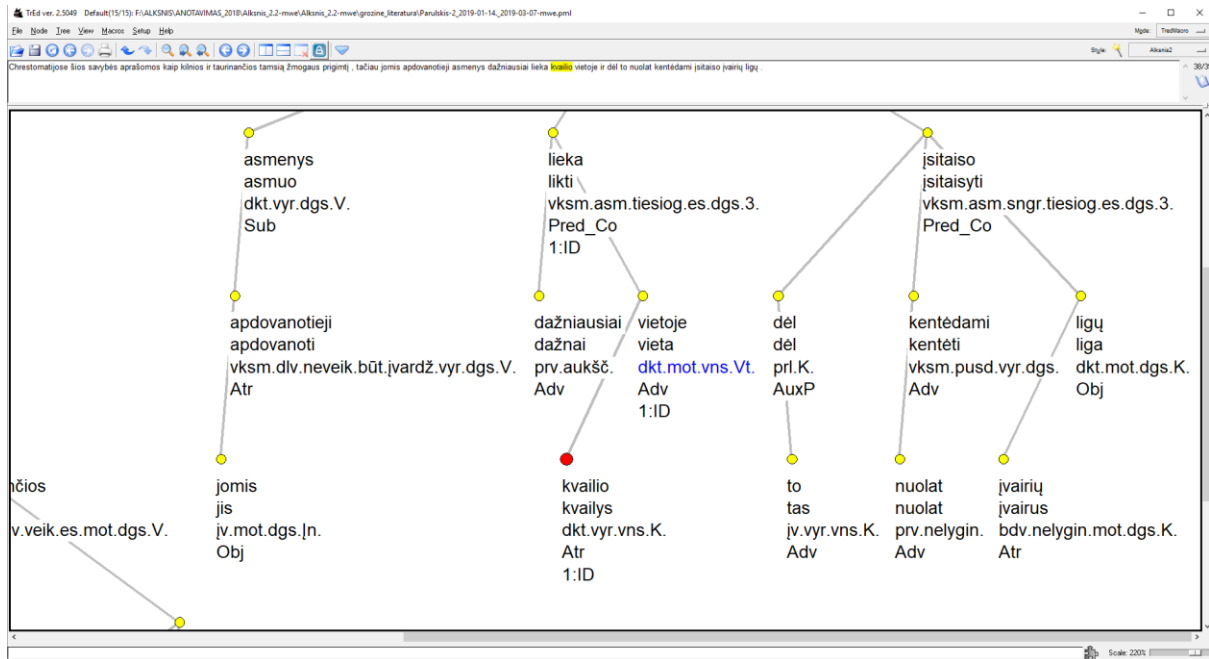

Kai tekste vienas veiksmažodis priklauso dviem desemantizuotų veiksmažodžių kolokacijoms, pvz., *vykdyti priežiūrą* ir [vykdyti] *vertinimą*, tuomet žymima taip:

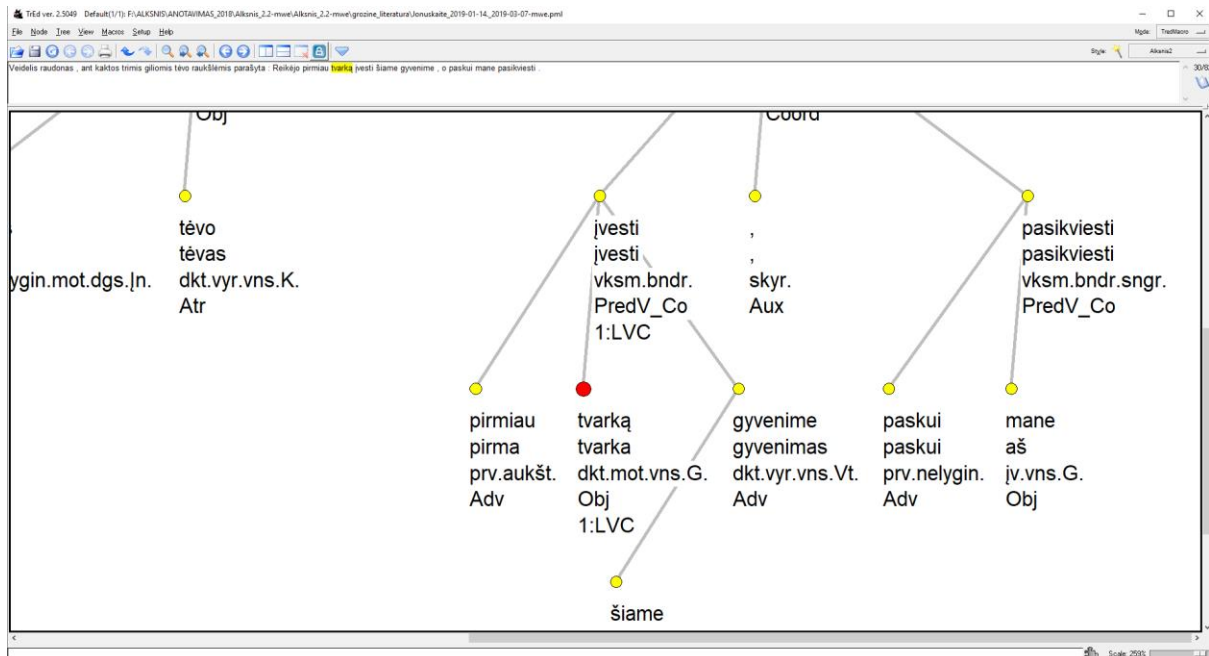

ŽYMĖJIMO PAVYZDŽIAI

a) frazeologizmų žymėjimo pavyzdys (*likti kvailio vietoje*):

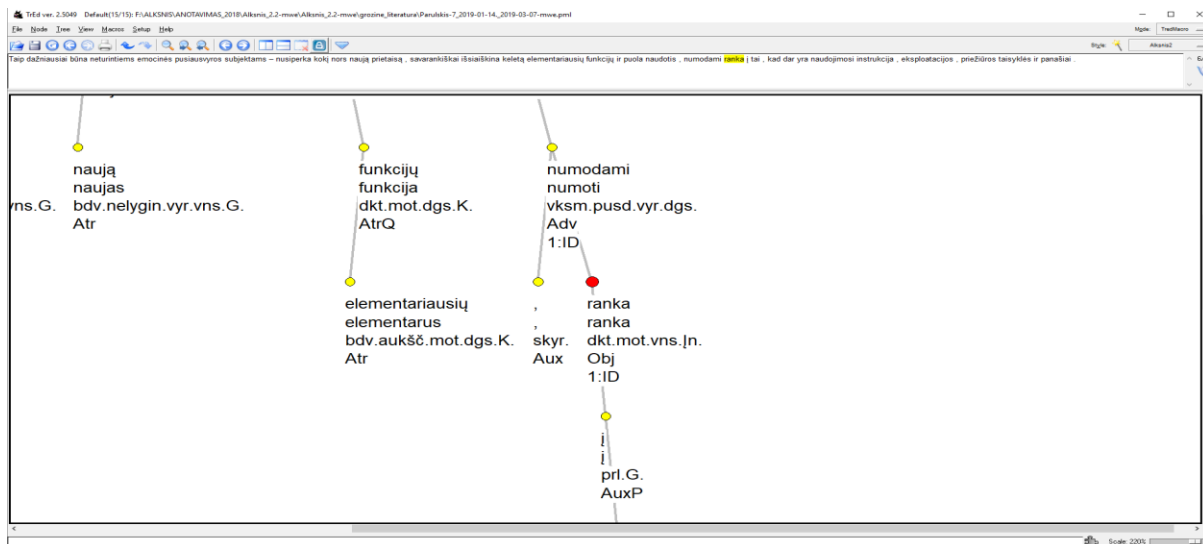
b) desemantizuotų veiksmažodžių kolokacijų žymėjimo pavyzdys (*įvesti tvarką*):

KINTAMIEJI PJ ELEMENTAI IR VALDYMAS

Kintamųjų PJ elementų nežymime: a) pinigai į **balą** (vietoj *pinigai* gali būti pavartotas ir kitas žodis); b) pažyminiai ir kt. įsiterpiantys: pvz., **perkeliama nuo kaltininko ant nukentėjusiojo pečių, grįžti į šiltą ir nuoširdų liaudies glėbį**. Bet jeigu pažyminys priklauso PJ (nuolat eina jo dalimi), tuomet tokius elementus laikome PJ dalimi ir žymime: iš pirmo žvilgsnio, likti kvailio vietoje.

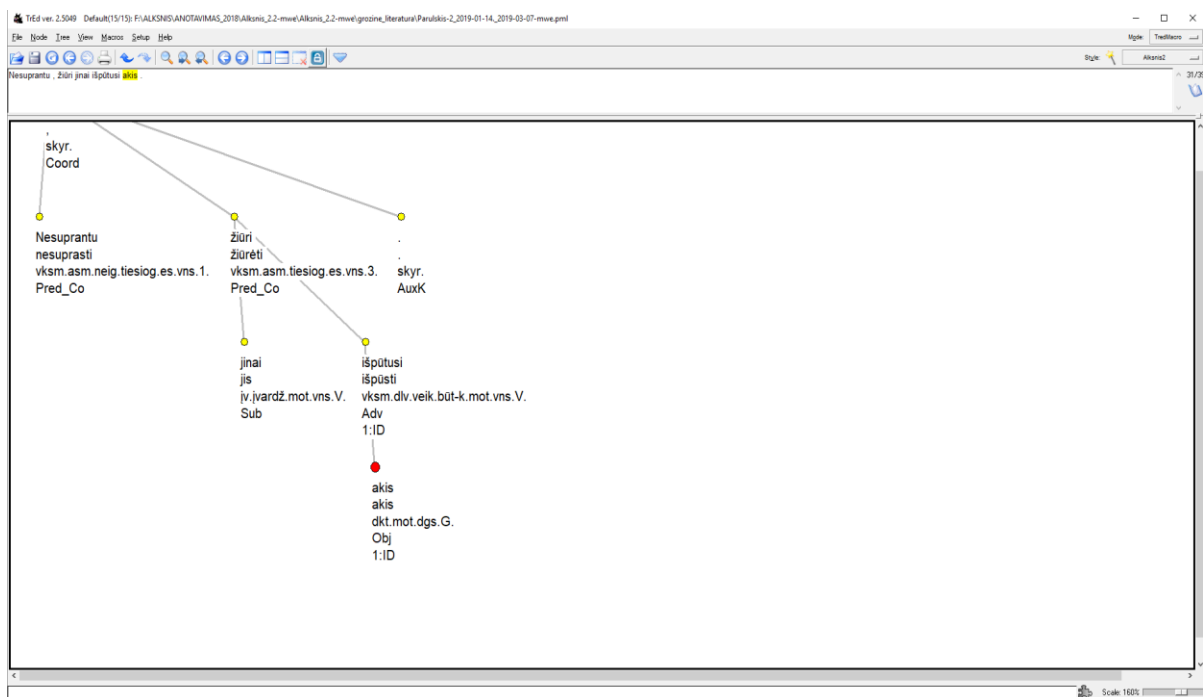
Prielinksniai rodo valdymą, tokių prielinksnių nežymime kaip PJ dalies, pvz., **numodami ranka + j +**__.

Bet jeigu prielinksnis priklauso PJ (nuolat eina jo dalimi), tuomet tokius elementus laikome PJ dalimi ir žymime, pvz.: **stumia į didesnę duobę, grįžti į šiltą ir nuoširdų liaudies glėbį, iš pirmo žvilgsnio**.

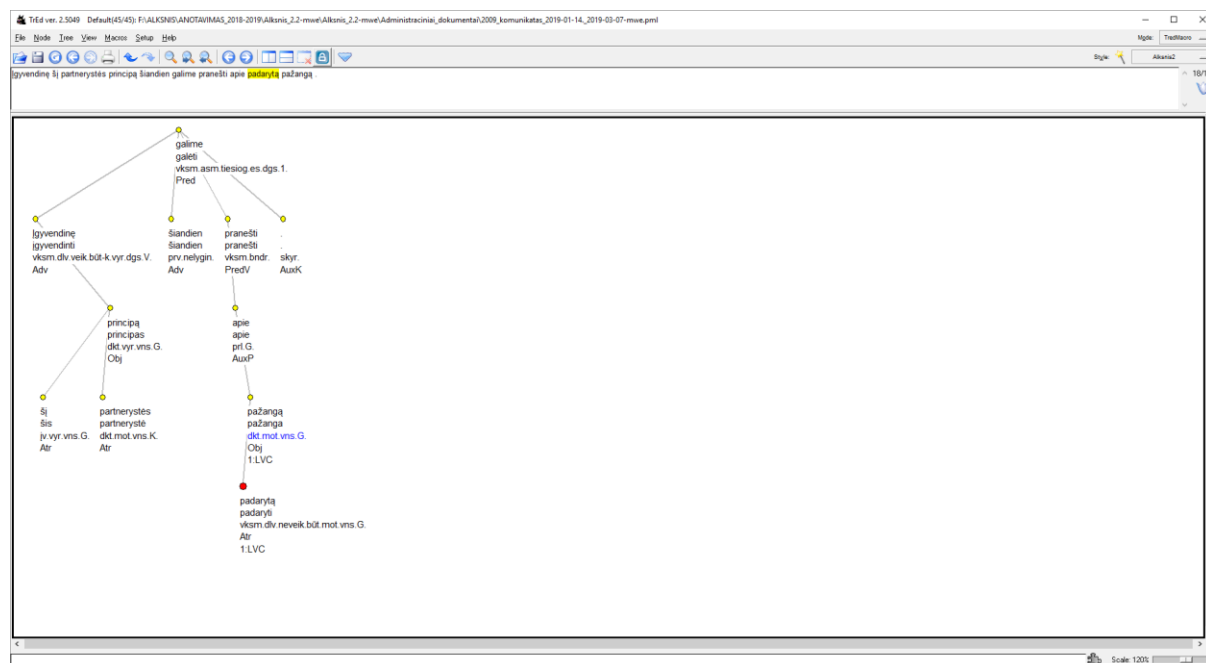
ANOTUOJAMŲ PJ FORMOS (1) IR VARIANTAI (2)

1. Tekstuose PJ gali būti pavartoti nebūtinai antraštine forma. Bendras principas – anotuojamos visos formos, kuriomis anotuojami PJ yra pavartoti ALKSNIŲ tekstuose, pvz., *išpūsti akis, išpūtė akis, išpūtusi akis*.

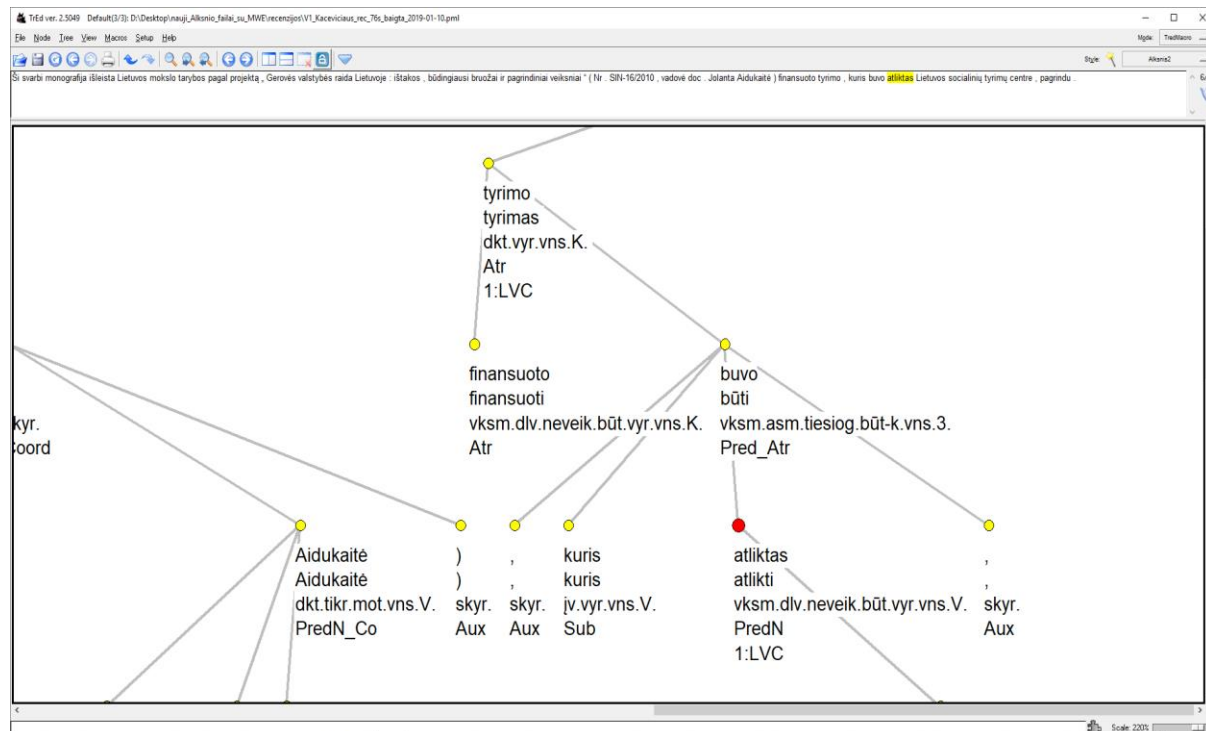

Anotuojame ir dalyvines LVC formas, pvz., **atlikusios ritualą; padarytą pažangą.**

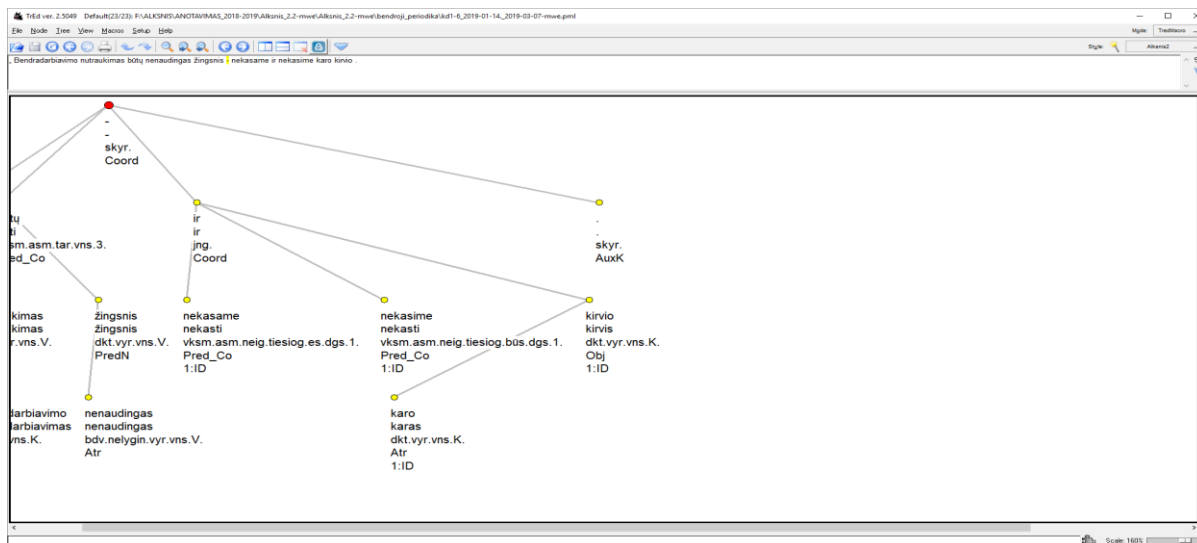
Pagalbinių predikatų dalių nežymime kaip PJ dalių: buvo **padaryta nuostolių**, kokie **sprendimai bus priimti**. Pavyzdžiui, buvo **padaryta nuostolių** kaip PJ žymima: *padaryta nuostolių; paraiškos būtų teikiamos* kaip PJ žymima: *paraiškos teikiamos*.

Anotuojame, kai viena PJ dalis yra pagrindiniame, kita – šalutiniame dėmenyje, pvz.: ...finansuoto tyrimo, kuris buvo atliktas....

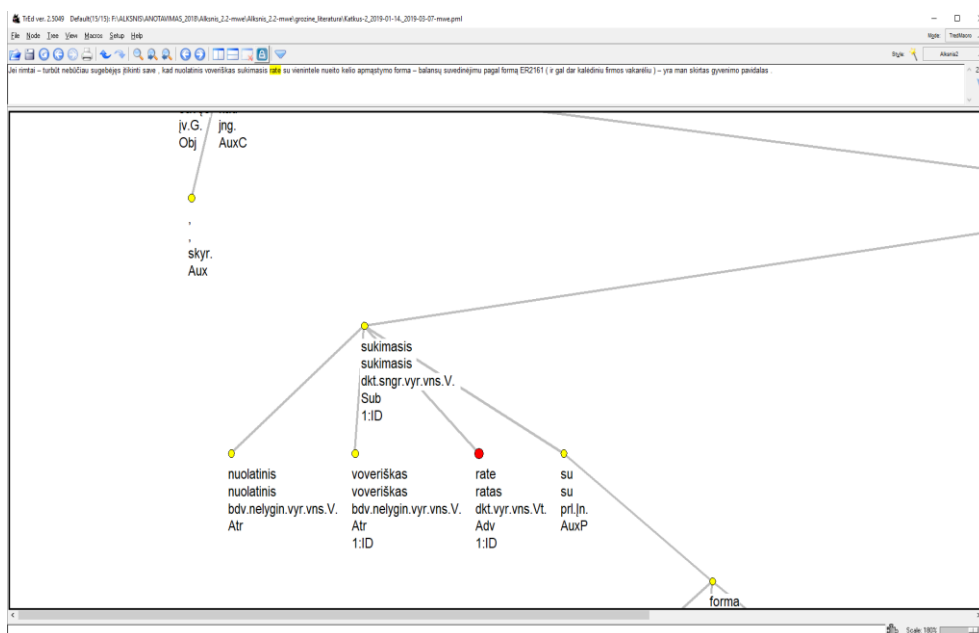

Kartais vienas iš PJ dėmenų gali būti pavartotas keliomis formomis, pvz., *nekasame ir nekasime karo kirvio*, tada žymėtina:

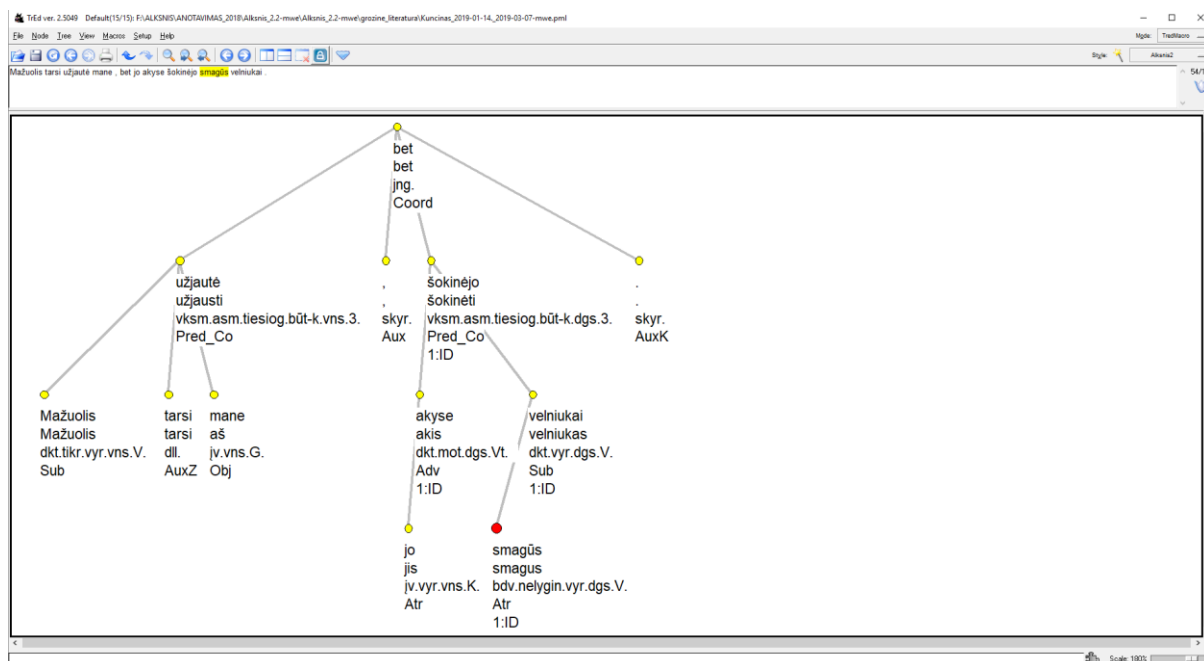
2. VARIANTAI

- Gali pasitaikyti frazeologizmų **modifikacijų**, kai, tarkime, veiksmažodinis frazeologizmas perdarytas į daiktavardinį, pvz.: *sukasi kaip voverė rate > voveriškas sukimasis rate* (plg. *dumti akis, akių dūmimas*):

Pastaba: LVC modifikacijos nežymėtos, pvz., LVC *teikti paslaugą* modifikacijos *paslaugos teikėjas* ir *paslaugos teikimas* nežymėtos kaip LVC.

- Žymimi ir pagrindinės frazeologizmo formos **variantai**, plg.: *velniukai laksto akyse* > pavartota: *akyse šokinėjo smagūs velniukai*.

NESISTEMINIAI PJ.

Ypač grožinėje literatūroje gali pasitaikyti perkeltinės vartosenos, tačiau jeigu tai nėra sisteminiai frazeologizmai ar posakiai, tokių atvejų neanotuojame kaip PJ (pvz., *jokių kontrastinių dušų*).

Plg. faile Parulskis_3: *Švaisčiausi ja (ietimi) j kairę ir j dešinę, paskui pasiklausiau žinių – pasirodo, gėrio pasaulyje nė kiek nepadaugėjo*.

